Edunvalvonta-valtuutus tulevaisuutta turvaamassa

Syksy 2026

Jussi-Pekka Hanhela
Lakitoimisto JPH Oy

© Lakitoimisto JPH

Luennon sisältö

I Yleistä edunvalvontavaltuutuksesta

II Edunvalvontavaltuutuksen muoto-vaatimukset

III Edunvalvontavaltuutuksen vahvistaminen

IV Valtuuttajan ja valtuutetun asema

V Edunvalvontavaltuutuksessa erikseen huomioitavia asioita

VI Edunvalvontavaltuutus vs. edunvalvonta

© Lakitoimisto JPH

I Yleistä edunvalvontavaltuutuksesta

- Edunvalvontavaltuutuksella varaudutaan omaan mahdolliseen toimintakyvyttömyyteen.
- Jos itselle sattuu jotain, omia asioita hoitaa itse nimeämä luotettava henkilö tai luotettavat henkilöt.
- Valtuuttajan on oltava oikeustoimikelpoinen tehdessään valtuutusta.
  - Oikeudellisen toimintakyvyn arviointiin ei ole käytettävissä yksiselitteistä mittaria tai testiä.
  - Lääkärin arvio henkilön oikeudellisesta toimintakyvystä on usein merkittävä.
  - Mikäli valtuuttajalla on jo diagnosoitu jokin sairaus, joka voisi vaikuttaa hänen kykyynsä ymmärtää valtuutuksen merkitys, suositellaan valtuutuksen liitteeksi tuoretta lääkärinlausuntoa.

© Lakitoimisto JPH

I Yleistä edunvalvontavaltuutuksesta

- Miksi edunvalvontavaltakirja kannattaa laatia
  - saat itsellesi rauhallisen mielen, sillä jos sinulle sattuu jotain, asioitasi hoitaa luottohenkilösi tavoilla, jotka olet itse määritellyt
  - voit varmistaa elämänlaatusi ja –arvojesi kunnioittamisen
  - vahvistat itsemääräämisoikeuttasi: ilmaistua tahtoasi tulee noudattaa
  - helpottaa läheisiäsi, sillä heille on selkeää kuka asioitasi hoitaa ja miten
  - selkiyttää viranomaisille ja hoitohenkilöstölle kuka päättää puolestasi ja millä perusteella
  - ehkäisee väärinkäytöksiä ja hyväksikäyttöä

© Lakitoimisto JPH

II Muotovaatimukset

- Valtakirjasta on käytävä ilmi:

  1) valtuuttaja ja valtuutettu;

  2) valtuuttamistarkoitus;

  3) asiat, joissa valtuutettu oikeutetaan edustamaan valtuuttajaa; sekä

  4) määräys, jonka mukaan valtuutus tulee voimaan siinä tapauksessa, että valtuuttaja tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan.

© Lakitoimisto JPH

II Muotovaatimukset

- Valtuutus on tehtävä kirjallisesti.
- Valtuuttajan on kahden todistajan ollessa samanaikaisesti läsnä allekirjoitettava valtakirja tai tunnustettava siinä oleva allekirjoituksensa.
- Esteettömien todistajien on sen jälkeen todistettava valtakirja allekirjoituksillaan. Todistajien tulee tietää, että asiakirja on edunvalvontavaltuutusta varten tehtävä valtakirja.
- Todistajien on merkittävä allekirjoituksensa oheen syntymäaikansa ja yhteystietonsa sekä todistamisen paikka ja aika. Heidän on mainittava, että he ovat olleet samanaikaisesti läsnä valtakirjaa tehtäessä. Heidän on lisäksi tehtävä merkintä valtuuttajan kyvystä ymmärtää valtakirjan merkitys ja muistakin seikoista, joiden he katsovat vaikuttavan valtakirjan pätevyyteen.

© Lakitoimisto JPH

II Muotovaatimukset

- Todistaja on esteetön, kun hän ei ole:

  1) henkilö, joka on kahdeksaatoista vuotta nuorempi tai joka ei henkisen toiminnan häiriintymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene ymmärtämään todistamisen merkitystä;

  2) valtuuttajan puoliso;

  3) valtuuttajan tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso;

  4) valtuutettu tai hänen puolisonsa; eikä

  5) valtuutettuun tai hänen puolisoonsa 3 kohdassa mainitussa suhteessa oleva henkilö.

  Puolisoilla tarkoitetaan 1 momentissa aviopuolisoita ja yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai muussa parisuhteessa eläviä. Sukulaisiin rinnastetaan vastaavat puolisukulaiset.

© Lakitoimisto JPH

III Edunvalvontavaltuutuksen vahvistaminen

- Digi- ja väestötietoviraston (DVV) on valtuutetun hakemuksesta vahvistettava edunvalvontavaltuutus, jos:
  1) valtuuttaja oli valtakirjan tehdessään täyttänyt kahdeksantoista vuotta;
  2) valtakirja on tehty säädetyllä tavalla
  3) valtuuttaja on sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi tullut pääasiallisesti kykenemättömäksi huolehtimaan niistä asioista, joita valtuutus koskee.
  4) valtuuttajalla ei ole jo edunvalvojaa eduvalvontavaltuutuksen asioista.
  5) valtuutettu ei ole kykenemätön tai sopimaton tehtävään.

© Lakitoimisto JPH

III Edunvalvontavaltuutuksen vahvistaminen

- Valtuutetun on esitettävä DVV:lle alkuperäinen valtakirja sekä lääkärinlausunto tai muu siihen rinnastettava luotettava selvitys siitä, että valtuuttaja on tullut pääasiallisesti kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan.
- DVV:n on varattava valtuuttajalle tilaisuus tulla kuulluksi edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista koskevan hakemuksen johdosta.

© Lakitoimisto JPH

IV Valtuuttajan ja valtuutetun asema

- Jos edunvalvontavaltuutus koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, valtuutetun on kolmen kuukauden kuluessa valtuutuksen vahvistamisesta annettava holhousviranomaiselle luettelo niistä valtuuttajan varoista ja veloista, joiden osalta hänellä valtuutuksen mukaan on kelpoisuus edustaa valtuuttajaa.
- Toissijainen valtuutettu on tarpeen, jos ensisijainen valtuutettu tulee pysyvästi kykenemättömäksi toimimaan edunvalvontavaltuutettuna tai ei esim. haluakaan ottaa tehtävää vastaan.
- Varavaltuutettu on tarpeen silloin, kun ensisijainen valtuutettu on tilapäisesti kykenemätön hoitamaan asioita tai on esteellinen.

© Lakitoimisto JPH

IV Valtuuttajan ja valtuutetun asema

- Valtuutetun tulee valtuuttajan puolesta toimiessaan tunnollisesti pitää huolta valtuuttajan oikeuksista ja edistää hänen parastaan.
- Valtuutetun on tiedusteltava valtuuttajan mielipidettä tärkeissä asioissa.
- Valtuutetun on pidettävä valtuuttajalle kuuluvat raha- ja muut varat erillään omista varoistaan.

© Lakitoimisto JPH

IV Valtuuttajan ja valtuutetun asema

- Valtuutettu ei saa edustaa valtuuttajaa, jos toisena osapuolena on:

  1) valtuutettu itse, valtuutetun puoliso tai joku, jota valtuutettu edustaa;

  2) valtuutetun tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso; tai

  3) valtuutetun sisaruksen lapsi tai vanhemman sisarus.

  Valtuutettu ei saa edustaa valtuuttajaa myöskään silloin, kun valtuutetun ja valtuuttajan edut saattavat muusta kuin yllä mainitusta syystä joutua asiassa ristiriitaan keskenään.

© Lakitoimisto JPH

V Edunvalvontavaltuutuksessa erikseen huomioitavia asioita

- (Lahjojen antaminen) – valtuutetun esteellisyyden huomioiminen
- Perinnön ja testamentin vastaanottaminen – valtuutetun esteellisyyden huomioiminen
- Mahdollinen omaisuuden luovutuskielto (kiinteistöt, asunto-osakkeet ja/tai muu omaisuus)
- Vuositilien ja päätöstilin laatiminen
- Omaisuuden myyntijärjestys
- Tiedoksisaantioikeus kirjanpidon tarkasteluun ja/tai terveystietoihin
- Henkilöä koskevien asioiden hoitaminen – hoitotahto
- Valtuutetun palkkio

© Lakitoimisto JPH

VI Edunvalvontavaltuutus vs. edunvalvonta

Edunvalvontavaltuutus

- **Tehdään itse etukäteen terveenä ollessa**
- **Annetaan valtuutetulle säilytettäväksi**
- **Otetaan käyttöön hakemalla voimaan saattamista DVV:sta vasta kun valtuuttaja on menettänyt kykynsä hoitaa asioitaan**
- Edunvalvontavaltuutettu voi antaa lahjoja, jos valtuutettu ei ole esteellinen ja lahja on yksilöity valtuutuksessa

Edunvalvonta

- **Viimesijainen keino turvata henkilön etuja**
- **Prosessi käynnistyy joko hakemuksella tai ilmoituksella**
- **Määrää tuomioistuin tai DVV**
- **Edunvalvojana omainen tai yleinen edunvalvoja**
- Edunvalvoja ei saa lahjoittaa päämiehen omaisuutta

© Lakitoimisto JPH

VI Edunvalvontavaltuutus vs. edunvalvonta

Edunvalvontavaltuutus:

- Edunvalvontavaltuutettu voi myydä kiinteistön
- **Edunvalvontavaltuutetulla ei ole velvollisuutta toimittaa vuosittaista tiliselvitystä DVV:lle, ellei näin ole valtuutukseen kirjattu**
- **Tehtävän lakattua ei tarvitse tehdä päätöstiliä omaisille, jos näin on valtuutukseen kirjattu**

Edunvalvonta:

- Edunvalvojan on haettava merkittäviin oikeustoimiin, kuten kiinteistön myymiseen, maksullinen lupa DVV:sta
- **Edunvalvojan toimitettava vuosittainen tiliselvitys DVV:lle**
- **Tehtävän lakattua edunvalvojan on tehtävä päätöstili DVV:lle**

© Lakitoimisto JPH

Kiitos osallistumisesta luennolle!

Luentodiat:

perheasiat.fi/aamu

Jussi-Pekka Hanhela, juristi

Lakitoimisto JPH Oy

p. 041 3255 990

perheasiat.fi

© Lakitoimisto JPH

Anna palautetta luennosta!